

Część 6 Efekty ewaluacji wewnętrznej

Data przeprowadzenia warsztatu refleksyjnego

16.02.2021 r.

W warsztacie uczestniczyli:

Członkowie LGD	7
Członkowie Zarządu LGD	1
Członkowie Rady LGD	1
Członkowie organu kontroli wewnętrznej LGD	0
Pracownicy LGD	5
Inni mieszkańcy obszaru objętego LSR	1
Inne podmiotów obszaru objętego LSR	5
Przedstawiciele ZW	2
Przedstawiciele innych LGD	2

1.	Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?	<p>W 2020 roku LGD ogłosiła wszystkie zaplanowane nabory. Ogłoszono i przeprowadzono nabory na przedsięwzięcia: Budowa lub przebudowa obiektów kulturalnych oraz Budowa lub przebudowa miejsc rekreacji i wypoczynku. Wnioski złożone przez gminy dają gwarancję osiągnięcia zakładanych wskaźników, a inwestycyjny charakter operacji cechuje się znaczną „odpornością” na ograniczenie i obostrzenia związane z ogłoszoną pandemią.</p> <p>LGD ogłosiła również 5 naborów grantowych. Budowa lub przebudowa miejsc rekreacji i wypoczynku, Rozwój obiektów kulturalnych, Wspieranie/aktywizowanie organizacji pozarządowych, grup inicjatywnych, grup nieformalnych oraz Budowa lub przebudowa infrastruktury turystycznej również wydają się bezpieczne w perspektywie sytuacji epidemicznej. Natomiast Organizacja imprez lokalnych jest w wysokim stopniu uzależnione od poziomu ograniczeń i rządowych obostrzeń. Powiązanie odpowiedzialności LGD z rzeczową i finansową realizacją grantów wymaga podjęcia szczególnych środków. Największym zagrożeniem jest nierównomierne realizowanie poszczególnych zadań w ramach grantu w odpowiedzi na mniejsze lub większe luzowanie obostrzeń. Zadaniem LGD będzie ścisła koordynacja realizacji wszystkich działań w ramach jednego projektu grantowego.</p> <p>W najbliższym czasie ogłoszony zostanie nabór na podejmowanie działalności gospodarczej finansowany z bonusu oraz w pewnym zakresie z przeliczenia różnic kursowych. Wybór właśnie tego przedsięwzięcia wynika z zapotrzebowania wyrażanego przez mieszkańców. Zgodnie z planowanym harmonogramem naborów ogłoszony będzie również nabór na Budowę lub przebudowę miejsc rekreacji i wypoczynku.</p> <p>Rekomendacja: Podjąć działania mające na celu jak najszybsze ogłoszenie naboru na podejmowanie działalności gospodarczej.</p>
a)	Jeżeli nie to czy poziom realizacji może negatywnie wpłynąć na realizację celów LSR?	Realizacja celów LSR nie jest zagrożona.

b)	<i>Jakie można wskazać przyczyny odstępstw od planu?</i>	Nie było odstępstw od planu.
c)	<i>Jakie działania można podjąć, by uniknąć ich w kolejnym roku?</i>	-

2.	W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiągnięcie wskaźników w zaplanowanym czasie?	Właściwie nie ma problemu niewystarczającej jakości wniosków. Te przygotowywane przez jednostki sektora finansów publicznych są bardzo dobre, a doświadczenie gmin w realizacji operacji powoduje, że nie trzeba obawiać się o osiągnięcie wskaźników. Jakość wniosków grantowych systematycznie wzrasta. Obecnie duża część z nich nie wymaga uzupełnień. Część NGO nie tylko nabiera doświadczenia w kolejnych edycjach grantu ale dzieli się też tym doświadczeniem z innymi organizacjami wspierając je w procesie przygotowywania wniosków. Jakość wniosków oraz liczba organizacji pozarządowych stawająca do konkursów wskazuje na sukces szeroko zakrojonych działań LGD na rzecz rozwoju aktywności społecznej mieszkańców i organizacji.
----	--	--

Pytania uzupełniające:

a)	W jakich obszarach tematycznych jakość wniosków jest zadowalająca, a w których budzi wątpliwość?	<p>Jakość projektów jest coraz lepsza. Wnioski pisane przez pracowników samorządowych są często bardzo dobrej jakości, chociaż nie oznacza to, że nie brakuje w nich błędów. Część gmin wspomaga w pisaniu wniosków organizacje pozarządowe. Zakres tej pomocy jest różny, niemniej najlepszym rozwiązaniem jest duży poziom aktywności samej organizacji, formalna lub administracyjna pomoc pracowników gminy i na końcu merytoryczne wsparcie biura LGD. Doradztwo udzielone w biurze jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na jakość wniosków. Dużą rolę w poprawie jakości składanych wniosków mają spotkania informacyjne z udziałem ekspertów organizowane wyprzedzająco planowane nabory wniosków na całym obszarze LGD.</p> <p>Wnioski składane przez przedsiębiorców są bardzo zróżnicowane. Samodzielne przygotowywanie wniosku powoduje, że wniosek jest ciekawy i zazwyczaj dobrze uzasadniony, ale wymaga znaczących korekt formalnych. Część wnioskodawców zleca pisanie wniosku wyspecjalizowanym firmom konsultingowym. Zdarza się, że wnioski takie powstają na zasadzie kopiuj-wklej, a piszący zakładają wykorzystanie procedury wzywania do uzupełnień. Największą bolączką wniosków pisanych przez firmy jest ich nakierowanie na osiągnięcie maksymalnej punktacji w ramach kryteriów. Operacje takie są trudne do realizacji, ze względu na dużą liczbę zobowiązań, o których właściwy wnioskodawca nie zawsze miał świadomość.</p>
----	--	--

b)	Jeżeli jakość w pewnych obszarach budzi wątpliwość, czy może odbić się na realizacji celów LSR?	Najwięcej wątpliwości, analizując dotychczasowe doświadczenia, przywołują jednak pojedyncze granty, których autorzy zwłaszcza przy wyższych przedziałach budżetowych (30-50 tys. zł), próbują w sposób bardzo życzeniowy i sztuczny opisywać swoje pomysły, doszukując się w nich innowacyjności i uzyskać pretekst do zakupu kosztownych przedmiotów na zasadzie: „papier wszystko przyjmie”. Wnioski te wymagają wówczas bardzo pogłębionej analizy i często ekspertyzy prawnej, a i tak stanowią niebezpieczeństwo uczestniczenia w postępowaniu procesowym.
----	---	---

c)	Co można zrobić by podnieść jakość wniosków?	<p>Rekomendacja:</p> <p>Kontynuować wysokiej jakości doradztwo. Koncentrować się szczególnie na jakości wniosków grantowych jako gwarancji wykonania wskaźników.</p>
----	--	--

3.	W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?	W ocenie uczestników warsztatu refleksyjnego kryteria spełniają swoją właściwą rolę. Ich skuteczność jest analizowana po każdym przeprowadzonym naborze i w razie potrzeby dokonywana jest ich korekta.
----	---	---

Pytania uzupełniające:

a)	Czy są jednoznaczne, obiektywne, czy pozwalają wybrać najlepsze wnioski?	W 2020 roku na wniosek Samorządu Województwa LGD wprowadziła kryterium premiujące przetwórstwo produktów rolnych oraz skrócenie łańcuchów dostaw nieprzetworzonej i niskoprzetworzonej żywności. Kryterium to nie wynikało bezpośrednio z analizy oczekiwań i potrzeb społeczności lokalnej i znacząco zaburzyło bardzo starannie zaprojektowany katalog kryteriów lokalnych. Dodatkowo brak uszczegółowień może spowodować, że wnioskodawcy będą starali się sztucznie wprowadzać do wniosku działania tylko po to by uzyskać dodatkowe punkty.
----	--	--

b)	Czy wnioskodawcy zgłaszają wątpliwości odnośnie kryteriów, jakie?	Cały czas problemem jest kryterium innowacyjności. Rada traktuje to kryterium tak konsekwentnie jak pozostałe kryteria. W efekcie, szczególnie w naborach dla przedsiębiorców, pojawiają się protesty. Wprowadzenie w tej grupie operacji potwierdzenia innowacyjności kryterium przez odpowiednią instytucję (uczelnia, NOT, stowarzyszenia branżowe), zabezpieczyło w tym zakresie przed roszczeniami.
----	---	--

c)	Co można zrobić, żeby poprawić katalog kryteriów?	Rekomendacja: W przypadku podejmowania działalności gospodarczej należy poddać dyskusji potrzebę zmiany kryteriów zatrudnieniowych (dodatkowych miejsc pracy) w perspektywie zniesienia tych wymogów przez przepisy wyższego szczebla.
----	---	---

4.	W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?	Wszystkie wybrane projekty przyczyniły się do osiągnięcia celów LSR. LSR została opracowana w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy społeczne, tak więc każda operacja realizująca LSR wpisuje się w odpowiedź na potrzeby społeczne obszaru LGD.
----	--	--

Pytanie uzupełniające:

a)	Jakie zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej nastąpiły i mogą mieć wpływ na dezaktualizację LSR?	<p>Działania podejmowane przez LGD, a w szczególności duży nacisk na projekty grantowe przyniosły oczekiwany skutek w postaci zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców. Organizacje pozarządowe w odpowiedzi na ogłaszane nabory skonsolidowały swoje zasoby ludzkie i finansowe i aktywnie wnioskowały o fundusze. Warunkiem tej aktywności jest jednak dobra współpraca z samorządem gminnym. Zasady sięgania po pomoc w PROW promujące NGO względem gmin powodują, że współpraca owocuje obopólnym rozwojem. Niestety władze gmin, które nie postawiły na wsparcie dla organizacji pozarządowych dalej borykać się będą z ograniczeniami.</p> <p>Zmiany społeczne i gospodarcze wynikające z wprowadzenia obostrzeń związanych z ogłoszoną pandemią bardzo silnie wpłynęły na działania w ramach LSR. Z jednej strony ograniczenia dotknęły samą LGD w jej statutowych działaniach, a z drugiej beneficjentów utrudniając im realizację operacji. Największy negatywny wpływ dotyczył operacji grantowych, gdzie działania „miękkie” zostały przeniesione do realizacji w późniejszym czasie. Jediną nadzieją na ich realizację stanowi zniesienie rządowych obostrzeń i ograniczeń.</p>
----	--	--

b)	Czy widać zróżnicowania potrzeb między poszczególnymi gminami? Jakie i jak można na nie zareagować?	<p>Analizując obecny stan wykorzystania środków przez poszczególne gminy widać, iż są dysproporcje między tymi obszarami, ale widać również, iż działania wynikające z rekomendacji w tym zakresie znacząco zmniejszyły te różnice. Przystępując do realizacji budżetu operacyjnego poza działaniami z rozwoju przedsiębiorczości w kwocie 7,8 mln zł, uznano za zasadne niezależnie od wielkości, równy podział środków dla każdej z 15 gmin. Ewentualne różnice powstawały zatem ze względu na duże rozbieżności w aktywności organizacji z tych obszarów, ale również dlatego, że wstępnie 8 spośród 15 wóldarzy gmin zgłosiło zamiar realizacji w ramach postawionej do dyspozycji puli środków, własnych inwestycji. Stąd w przypadku 7 samorządów pozostała pełna pula środków do wykorzystania w postaci udziału w projektach grantowych, natomiast na obszarze pozostałych, założono dopełniający udział tych projektów do kwoty średniej tj. ok 433 tys zł. Oczywiście te teoretyczne założenia musiały zderzyć się z realną aktywnością mieszkańców w poszczególnych gminach obszaru działania LGD oraz konkursowymi, otwartymi procedurami organizowanych naborów wniosków. Stąd problem dysproporcji w absorpcji uwalnianych funduszy. Prowadzona konsekwentnie mobilizacja, próba docierania także do samorządów z prośbą udzielania pomocy organizacjom pozarządowym, zwłaszcza na terenach mniej aktywnych, wyraźnie daje szansę radykalnego zniwelowania tych dysproporcji.</p> <p>Rekomendacja: Kontynuować, możliwe do realizacji w czasach ograniczeń, działania aktywizujące organizacje pozarządowe.</p>
----	---	---

5.	Czy przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii?	<p>LGD współpracuje z UM w celu pozyskiwania wiarygodnych informacji na temat rozliczania poszczególnych wniosków i w konsekwencji wskaźników.</p> <p>Brak jednoznacznej interpretacji w sprawie rozliczania wskaźników rezultatu nakłada na LGD konieczność zbierania danych na temat realizacji tego typu wskaźników. Najbardziej wiarygodnym sposobem jest pozyskiwanie tych informacji od beneficjentów w ramach ankiety monitorującej. W obecnej chwili nie widać potrzeby zmiany nazw ani wartości wskaźników. Do LGD spływają wnioski beneficjentów o zmniejszenie zobowiązań dodatkowego zatrudnienia. Dobrze skonstruowana matryca wskaźników powoduje, że nie występuje zagrożenie nieosiągnięcia zatrudnieniowych wskaźników rezultatu. Dodatkowo zapis w procedurach chroni LGD przed wątpliwościami co do wpływu zmian wysokości dodatkowego zatrudnienia na listy rankingowe.</p>
----	--	---

Pytania uzupełniające:

a)	Czy zbierane dane są wiarygodne, a źródła trafne?	<p>Zgodnie z nabytymi już doświadczeniami dotyczącymi prowadzenia systematycznego monitoringu, należy uznać, iż zbierane dane są wiarygodne, pochodzą z różnych źródeł. Opierają się na informacjach przekazywanych z Urzędu Marszałkowskiego, ale również bezpośrednio od beneficjentów pomocy, a ponadto na danych zbieranych i analizowanych przez Stowarzyszenie w ramach minitorowania procesu wdrażania LSR.</p>
----	---	--

b)	Jeśli nie to jakie zmiany można wprowadzić na tym etapie?	<p>Rekomendacja: Na bieżąco poddawać analizie realizację wskaźników produktu, by w razie problemów występować do Urzędu Marszałkowskiego z wnioskiem o korekty. Wprowadzić rozwiniętą formę ankiety monitorującej, która pozwoli na weryfikację realizacji wskaźników LSR oraz obowiązkowych dezagregacji PROW.</p>
----	---	---

6.	Czy procedury naboru wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?	<p>Przyjmując pewne uproszczenie, wszystkie procedury zarówno dla rozwoju przedsiębiorczości, jak również dla projektów grantowych, dotyczące naborów, wyboru i realizacji operacji zostały opracowane przede wszystkim dla zabezpieczenia podmiotów wdrażających, wymagając od potencjalnych beneficjentów dużego wysiłku intelektualnego, wyrobienia w nich świadomości, że pieniądze, o które się starają "nie leżą na ulicy i wystarczy po nie tylko schylić się". Przy takim założeniu, uwzględniając jednocześnie w przeprowadzanych naborach ciągle obecną zasadę "krótkiej kołdry" w odniesieniu do dostępności puli środków, nie ma co doszukiwać się w nich prostoty i niskich wymagań. Przeciwnie, nie są one ani klarowne, ani przyjazne dla beneficjentów. Przyjmując tę okoliczność za punkt wyjścia, należałoby doszukiwać się przyjaznych intencji ze strony podmiotów wdrażających przynajmniej w maksymalnym skracaniu tego procesu w czasie. W obecnych uwarunkowaniach w przypadku przedsiębiorców, nawet terminowa weryfikacja wniosków w UM, nie daje gwarancji, że będzie on aktualny w momencie podpisania umowy na jego realizację. Zmiany rynkowe, wzrost cen towarów i usług, rynek pracy, sprawiają, że zakładane w trakcie pisania wniosku warunki są na tyle zmienne, że czasami podważają sens całego przedsięwzięcia.</p> <p>Problemy te dotyczą również operacji grantowych. Każde wydłużenie procesu naboru i oceny wniosków działa na niekorzyść grantobiorcy.</p> <p>Procedury grantowe są zbyt skomplikowane dla beneficjentów. Dodatkowo brak jest rozróżnienia w zobowiązaniach administracyjnych i biurowatycznych wniosków na 5 tys. i tych za 50 tys. Brak systemowego zapewnienia łatwego finansowania projektów grantowych wskazuje na całkowity brak zrozumienia przez instytucje nadrzędne sytuacji finansowej sektora NGO w Polsce.</p>
----	--	--

Pytanie uzupełniające:

a)	Jakie zmiany można wprowadzić w procedurach na tym etapie by podnieść ich użyteczność?	<p>Rekomendacja: Właśnie w trosce o interes grantobiorców należy stosować określony prawem 2-tygodniowy okres trwania naborów. Na podstawie doświadczeń LGD wypracować modelowe rozwiązanie organizacyjne projektów grantowych i przedstawić je jako propozycję do realizacji w kolejnym okresie programowania. Uwzględnić w tym modelu autorski program grantów finansowanych z funduszy LGD. Ponadto nieprzewidywalność ogłaszanych obostrzeń sprawia, że należałoby podjąć działania w celu zmiany procedury, która zakładałaby zdalną ocenę Rady w sytuacjach nadzwyczajnych.</p>
7.	Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?	<p>Z uwagi na sytuację epidemiczną działania biura LGD koncentrowały się na wypełnianiu podstawowych obowiązków związanych z ogłaszaniem naborów oraz doradztwem. Nie organizowano szkoleń przed naborami. Część doradztwa udawało się przeprowadzić telefonicznie ale pracownicy nie unikali spotkań bezpośrednich jeśli wnioskodawca tak sobie życzył. Starannie planowane w poprzednich latach cykle spotkań i warsztatów zostały w znaczącej części ograniczone przeniesione na następny rok. Z 15 zaplanowanych spotkań udało się przeprowadzić jedynie 6.</p> <p>Przeprowadzono natomiast z sukcesem nabór na użycie Znak marki lokalnej Dolina Pilicy. Kolejne wydane certyfikaty powiększają liczbę produktów, usług i inicjatyw silnie promujących i wzmacniających lokalne zasoby.</p>

8.	a) Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?	Jeśli działania UM w zakresie weryfikacji wniosków będą realizowane zgodnie z oczekiwaniami to nie powinny wystąpić problemy z realizacją wszystkich wskaźników LSR na czas.
9.	Inne zagadnienia związane z procesem realizacji LSR	Bardzo pozytywna ocena LGD wyłaniająca się z analizy dokumentacji, liczby naborów, jakości wniosków została również potwierdzona przez przedstawiciela Samorządu Województwa obecnego na warsztacie refleksyjnym.
10.	Sposób wykorzystania rekomendacji	Rekomendacje wypracowane w toku ewaluacji wewnętrznej, której podsumowaniem był warsztat refleksyjny sprzed roku zostały zrealizowane w pełnym zakresie. Obecnie przedstawione rekomendacje zostaną przeanalizowane przez zespół złożony z pracowników biura, zarządu oraz Rady LGD. Realizacja rekomendacji oraz efekty ich wdrożenia będzie elementem oceny w kolejnej ewaluacji wewnętrznej.